

Warszawa, 10-08-2026 r.

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk

ZPM.540.269.2026.MB

Pan Maciej Duszczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i
Administracji
AE:PL-56316-74543-JDVGW-18

Szanowny Panie Ministrze,

Rzecznik Praw Obywatelskich, na podstawie art. 12 pkt 1 ustawy o RPO¹, prowadzi postępowania wyjaśniające w sprawach obywateli Ukrainy – beneficjentów ochrony czasowej chcących uzyskać numer PESEL ze statusem UKR.

W ostatnich tygodniach do Biura RPO wpłynęły liczne wnioski obywateli Ukrainy – beneficjentów ochrony czasowej, którzy, próbując złożyć wniosek o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR we właściwym organie gminy, napotkali na problemy wynikające ze sposobu, w jaki Straż Graniczna zarejestrowała ich wjazd przez polską granicę. Zgodnie z informacjami przekazanymi Rzecznikowi, organy gminy odmawiają nadania numeru PESEL ze statusem UKR osobom, których wjazd na terytorium RP nie został zarejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa”.

¹ Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich; Dz.U. 2024, poz. 1264 t.j.; dalej: „ustawa o RPO”.

Pismem z dnia 10 lipca 2026 r. (ZPM.540.203.2026.MB) Dyrektor Zespołu Praw Migrantów w Biurze RPO zwrócił się w tej sprawie do Dyrektora Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej. W wystąpieniu RPO opisano m.in. problemy cudzoziemców, którzy pomimo wyrażenia podczas odprawy granicznej woli skorzystania z ochrony czasowej na terytorium RP, otrzymywali od organu gminy informację, iż ich wjazd nie został zarejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa”. Zapytano także, w jaki sposób cudzoziemcy mogą dokonać korekty takiego wpisu. W ww. piśmie Dyrektor Zespołu Praw Migrantów poddał także w wątpliwość interpretację przepisów regulujących nadawanie numeru PESEL ze statusem UKR na wnioszek beneficjenta ochrony czasowej, zgodnie z którą możliwość złożenia wniosku uzależniona jest od sposobu zarejestrowania wjazdu cudzoziemca na terytorium RP.

W odpowiedzi z dnia 16 lipca 2026 r. (KG-CU-WI.072.8.2026) Dyrektor Zarządu do Spraw Cudzoziemców KGSG poinformował Rzecznika, iż jako „ewakuacja/ochrona czasowa” rejestrowane jest każde przekroczenie granicy zewnętrznej Unii Europejskiej przez osobę przybywającą z terytorium Ukrainy, która podczas kontroli granicznej deklaruje, że celem jej wjazdu jest korzystanie z ochrony czasowej w związku z ewakuacją z terytorium Ukrainy – natomiast osoby, które uważają, że cel ich wjazdu został nieprawidłowo zarejestrowany, powinny zwrócić się z wnioskiem o korektę do placówki Straży Granicznej właściwej ze względu na miejsce przekroczenia granicy państwowej².

Dodatkowo, do Biura RPO przesłane zostały rekomendacje MSWiA z dnia 8 maja 2026 r. (DSO-WEL.6100.13.2026) wystosowane do Dyrektora Zarządu do Spraw Cudzoziemców KGSG oraz Dyrektorów Wydziałów Spraw Obywatelskich i równorzędnych w Urzędach Wojewódzkich (a następnie przekazane do organów gmin), zgodnie z którymi „regulacje prawne dotyczące nadawania numeru PESEL ze statusem UKR dają podstawę do nadania numeru PESEL wyłącznie cudzoziemcowi będącemu beneficjentem ochrony czasowej w rozumieniu art. 2 pkt 1a ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polski” w związku z czym „jeżeli w wyniku weryfikacji przez organ gminy zawartych we wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR danych cudzoziemca, który wjechał do Polski bezpośrednio z terytorium Ukrainy, z danymi gromadzonymi przez Straż Graniczną, nie zostanie odnaleziona żadna osoba albo

² Pełna treść wystąpienia Rzecznika oraz uzyskanej odpowiedzi dostępne na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-nadawanie-pesel-status-ukr-kgsg-odpowiedz>.

wyświetlają się dane cudzoziemca, którego wjazd nie został oznaczony jako „ewakuacja” - nie należy nadawać cudzoziemcowi numeru PESEL ze statusem UKR”.

Analiza ww. odpowiedzi Dyrektora ZdSC KGSG oraz rekomendacji MSWiA pozwalają na przyjęcie interpretacji, iż osoba, której wjazd na terytorium RP nie został zarejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa” nie jest uznawana przez organy za beneficjenta ochrony czasowej i w związku z tym nie jest również uprawniona do złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR.

W tym miejscu pozwolę sobie zauważyć, iż ani przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej³ ani przepisy ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności⁴, które regulują kwestię nadawania numeru PESEL ze statusem UKR, nie wprowadzają wymogu rejestracji wjazdu wnioskodawcy na terytorium Polski w ww. sposób, jako przesłanki koniecznej dla jego uzyskania.

Przyjmując ww. wykładnię przepisów regulujących nadawanie numeru PESEL ze statusem UKR oraz procedurę dokonywania przez organy Straży Granicznej korekty w rejestrze KGSG jako wiążące, Rzecznik chciałby jednak zwrócić uwagę Pana Ministra na wynikający z nich problem natury praktycznej, który przewija się w kierowanych do RPO wnioskach.

Zgodnie z art. 110a u.u.c.o beneficjent ochrony czasowej chcący uzyskać numer PESEL ze statusem UKR powinien zwrócić się w tej sprawie do dowolnego organu gminy w terminie 30 dni od dnia przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z przyjętą przez MSWiA interpretacją, osoba, której wjazd na terytorium RP nie został zarejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa” nie jest uznawana za beneficjenta ochrony czasowej, w związku z czym nie jest też uprawniona do złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR. Przytoczony przepis nie przewiduje jednakże rozwiązania dla sytuacji, w której uprawnienie dla złożenia ww. wniosku „powstaje” nie w momencie przekroczenia przez cudzoziemca granicy, a dopiero po dokonaniu przez właściwy organ SG korekty w rejestrze w zakresie celu wjazdu cudzoziemca.

³ Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; Dz.U. z 2026 r., poz. 862 t.j.; dalej: „u.u.c.o.”.

⁴ Dz.U. z 2026 r. poz. 384 t.j.; „ustawa o ewidencji ludności”.

Jak już wspomniano, w ostatnich tygodniach Rzecznik odnotował wiele spraw cudzoziemców, których wjazd na terytorium RP, pomimo zadeklarowania przez nich podczas kontroli granicznej woli skorzystania z ochrony czasowej, nie był rejestrowany jako „ewakuacja/ochrona czasowa”. Większość z nich o ww. okoliczności dowiedziała się dopiero po udaniu się do urzędu gminy w celu złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR, co nie zawsze następuje od razu po wjeździe do Polski – cudzoziemcy pozostawali bowiem w przekonaniu, iż jako beneficjenci ochrony czasowej mają 30 dni na dopełnienie procedury.

Po otrzymaniu od organu gminy informacji o sposobie rejestracji wjazdu – zgodnie z przyjętą przez Straż Graniczną procedurą – cudzoziemcy kierują wnioski o korektę do placówek straży granicznej właściwych ze względu na miejsce przekroczenia granicy. Czas uzyskania odpowiedzi na wniosek waha się jednak od kilku dni do kilku tygodni. Rzecznik był także informowany o sytuacjach, gdy po rozpatrzeniu wniosku placówka SG odmawiała dokonania korekty oraz gdy informowała cudzoziemców, że dokonano korekty w rejestrze, jednakże po ponownym udaniu się do organu gminy weryfikacja pozostawała negatywna – dana osoba musiała wówczas zwracać Komendanta Głównego Straży Granicznej o ponowną weryfikację i znowu oczekiwać na odpowiedź.

W kierowanych do Biura RPO wnioskach wielu cudzoziemców wyrażało więc zasadne obawy, iż z uwagi na ww. okoliczności termin z art. 110a u.u.c.o. upłynie, zanim będą oni w stanie uzyskać potwierdzenie posiadania statusu beneficjenta ochrony czasowej w rejestrze KGSG i złożyć wniosek o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR.

W tym miejscu pozwolę sobie podkreślić, że Rzecznik nie poddaje w wątpliwość, iż placówki straży granicznej zapewne dokładają wszelkich starań, aby rozpatrywać wnioski cudzoziemców o korektę bez zbędnej zwłoki, a czas udzielania odpowiedzi wynika raczej z liczby spraw do rozpatrzenia, nie zaś z beczynności organów. Powyższe okoliczności nie mogą jednak uniemożliwiać cudzoziemcom skorzystanie z uprawnień przyznanych im na mocy u.u.c.o.

W świetle powyższego, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o RPO, zwracam się do Pana Ministra z prośbą o odniesienie się do ww. kwestii. W szczególności proszę o wyjaśnienie, czy złożenie przez cudzoziemca wniosku o korektę błędnego wpisu w rejestrze KGSG uniemożliwiającego mu skorzystanie z uprawnienia do złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL ze statusem UKR jest uznawane przez organy gminy jako przerywające bieg terminu z art. 110a u.u.c.o.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/